

Szociális foglalkoztatási alkalmassági vizsgálat és felülvizsgálat eljárásrendje

Az 1993. évi III. tv. 99/B § (1) kimondja, hogy "Az intézményi jogviszonyban álló személy intézményen belüli foglalkoztatása az intézmény szakmai programja alapján, az egyéni gondozási, fejlesztési, illetve rehabilitációs tervben foglaltak szerint, az ellátott meglévő képességeire építve, korának, fizikai és mentális állapotának megfelelően munka-rehabilitáció, vagy fejlesztő- felkészítő foglalkoztatás keretében biztosítható."

A szociális foglalkoztatás célja:

- Az intézményekben élők foglalkoztathatóságának javítása, társadalmi és munkaerő-piaci integráció
- Az ellátottak munkakészségének, képességének, testi és szellemi képességeinek munkavégzéssel történő megőrzése, fejlesztése
- Fejlesztő-felkészítő munkavégzésre való felkészítés
- Termék vagy szolgáltatás előállítása
- Munkafolyamatokra való betanítás
- Nyílt vagy védett munkaerő-piacra történő kivezetés, kilépés segítése
- Rendszeres jövedelemtermelő képesség fenntartása.

A szociális foglalkoztatás célcsoportja:

- Azok a – az 1998. évi XXVI. számú, a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló tv. 4.a) § alapján – fogyatékos személyek, továbbá azok, akik a 1993. évi III. tv. 4. § 2-3) bekezdése alapján hajléktalan személynek minősülnek, a szenvedélybeteg, pszichiátriai beteg személyek, akik a 1993. évi III. tv.-ben rögzített intézmények valamelyikében intézményi jogviszonnyal rendelkeznek
- Azok, akik a 16. életévüket betöltötték, de még nem töltötték be a rájuk irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt
- Azok, akik rokkantsági nyugdíjban, baleseti rokkantsági nyugdíjban részesülnek
- Azok, akik cselekvőképességet korlátozó vagy kizáró gondnokság alatt állnak.

A szociális foglalkoztatás feltétele (1993. évi III. tv 99/B § (3) bekezdés) az ellátott rehabilitációs alkalmassági vizsgálatának elvégzése.

A 92/2008. (IV.23.) számú, a fogyatékos személyek alapvizsgálatáról, a rehabilitációs alkalmassági vizsgálatról, továbbá a szociális intézményekben ellátott személyek állapotának felülvizsgálatáról szóló Korm. rendelet hatálya kiterjed a szociális foglalkoztatás keretében foglalkoztatni kívánt, illetve foglalkoztatott, nappali intézményben, ápolást, gondozást nyújtó intézményben vagy ápoló-gondozó célú lakóotthonban elhelyezésre kerülő, illetve elhelyezett ellátott rehabilitációs alkalmassági vizsgálatára és felülvizsgálatára (1. § (1) c. pont.)

A szociális foglalkoztatási alkalmassági vizsgálat célja:

Az ellátott mentális, fizikai és egészségi állapotának, illetve készségeinek, képességeinek felmérésével annak megállapítása, hogy az ellátott alkalmas-e szociális foglalkoztatás keretében történő munkavégzésre, illetve alkalmassága esetén számára melyik szociális foglalkoztatási forma, és milyen hosszú munkaidő a leginkább megfelelő.

A szociális foglalkoztatási felülvizsgálatot le kell folytatni:

- a) a szociális foglalkoztatási alkalmassági vizsgálat, illetve a korábbi felülvizsgálat során meghatározott időpontban,
- b) olyan ellátott szociális foglalkoztatása esetén, akiről a szakértői bizottság a korábbi szakvéleményében azt állapította meg, hogy nem alkalmas szociális foglalkoztatás keretében történő munkavégzésre,
- c) a szociális foglalkoztatás korábbi szakvéleményben javasolt formájának megváltoztatása esetén.

A vizsgálat lefolytatására köteles szervek:

A vizsgálatokat

- a) 2008. július 1-je és 2009. június 30-a között a regionális módszertani intézmények által működtetett szakértői bizottságok,
- b) 2009. július 1-jétől az ORSZI kirendeltségének szakértői bizottságai végzik.

A módszertani intézmény által működtetett szakértői bizottság felépítése:

Szociális foglalkoztatási alkalmassági vizsgálat, illetve felülvizsgálat esetén a módszertani intézmény által működtetett szakértői bizottság

- a) elnöke a módszertani intézmény vezetője által kijelölt szociális szakértő,
- b) egy tagja a regionális foglalkozás-egészségügyi szakfőorvos által kijelölt, rehabilitációban jártas szakorvos,
- c) egy tagja az állami foglalkoztatási szerv által kijelölt foglalkoztatási szakértő,
- d) fogyatékos személy esetén egy tagja az illetékes regionális szakfőorvos által kijelölt, a fogyatékoság jellege szerinti szakorvos,
- e) fogyatékos személy esetén egy tagja a módszertani intézmény vezetője által kijelölt, a fogyatékoság jellege szerinti szakgyógypedagógus.

Az ORSZI szakértői bizottság felépítése:

Az ORSZI szakértői bizottságának

- a) elnöke orvosszakértő,
- b) egy tagja szociális szakértő,
- c) egy tagja – szociális foglalkoztatási alkalmassági vizsgálat, illetve felülvizsgálat, valamint átfogó rehabilitációs alkalmassági vizsgálat, illetve felülvizsgálat esetén – foglalkoztatási szakértő,
- d) egy tagja – fogyatékos személy vizsgálata esetén – a fogyatékoság jellege szerinti szakgyógypedagógus,
- e) egy tagja – a c)-d) pontban nem említett esetekben – egy további orvosszakértő.

Az ellátott szociális foglalkoztatási alkalmassági vizsgálatának és felülvizsgálatának menete:

1. A szociális foglalkoztatási alkalmassági vizsgálatot az intézményvezető a foglalkoztatás tervezett megkezdését megelőzően legalább harminc nappal kezdeményezi.

2. A szociális foglalkoztatási felülvizsgálatot az intézményvezető a felülvizsgálatra meghatározott időpontot megelőzően legalább harminc nappal napon belül kezdeményezi.

3. A vizsgálatokat 2009. június 30-áig a Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet, azt követően az ORSZI által erre a célra rendszeresített, és az Intézet,

illetve az ORSZI honlapján közzétett adatlapon kell kezdeményezni. Az adatlaphoz csatolni kell az ellátott rendelkezésre álló egészségügyi és – fogyatékos személy esetén – gyógypedagógiai dokumentációját.

A szakértői bizottsági vélemény iránti kérelem tartalmazza:

- a kérelmező intézmény nevét
- a kérelmező intézmény címét
- a vizsgálni kívánt ellátott nevét, születési helyét, anyja nevét
- az ellátott TAJ számát
- az ellátott lakóhelyének címét, illetve tartózkodási helyének címét
- ha az ellátott intézményben él, annak pontos címét
- az ellátott gondnokának, törvényes képviselőjének nevét, elérhetőségét
- a kívánt vizsgálat fajtáját.

A szakértői bizottsági vélemény iránti kérelem részét képezi egy adatlap az igénylő egészségügyi állapotáról, amelyet a kezelőorvos tölt ki.

Az adatlap tartalmazza:

- A vizsgált igénybevevő egészségi állapotáról szóló orvosi, egészségügyi dokumentumok alapján kiállított jellemzést
- A diagnosztizált fogyatékoság és krónikus betegség leírását
- Az alapkárosodáshoz társuló szövődmenyes betegségek leírását
- Az egyéb, az alapbetegségtől független betegségek, egészségügyi problémák leírását
- Az elmúlt két évben történt kórházi kezeléseket
- Az orvos véleményét, hogy lehetségesnek tartja-e az ellátott orvosi, foglalkoztatási rehabilitációját, tartós foglalkoztatását
- Orvosi rehabilitációs programok felsorolását, amelyben az igénybevevő korábban részt vett
- Nyilatkozatot arról, hogy az ellátott rendelkezik-e a keresőképtelenség, munkaképesség-változás, súlyos fogyatékos állapot minősítéséhez szükséges dokumentumokkal
- Az orvos nevét, munkahelyének megnevezését, az orvos címét, telefonszámát, e- mail címét és aláírását, bélyegzőjét.

A szakértői bizottsági vélemény iránti kérelem részét képezi egy adatlap az vizsgált igénybevevő szociális helyzetéről, amelyet a szociális munkás tölt ki.

Az adatlap tartalmazza:

- Az igénylő TAJ számát
- Mióta kap az igénylő szociális ellátást az adott intézményben
- Volt-e az igénylő az elmúlt két évben gyógypedagógiai szakértői vizsgálaton
- Volt-e az igénylő egyéb, tanulási képességet, fejlesztési lehetőséget, fogyatékossgot, személyiség-, mentális állapotot mérő vizsgálaton
- A vizsgált ellátottnak volt e korábban munkaviszonya (Hol? Milyen munkakörben? Mennyi ideig állt alkalmazásban? Napi hány órában állt alkalmazásban?)
- Rendelkezik-e a vizsgált személy természetes támogatókkal
- Mely területen nem képes önálló életvitelre az ellátott
- A szociális munkás nevét, munkahelyének nevét, a szociális munkás címét, telefonszámát, e-mail címét

4. Az intézményvezető a kezdeményezéssel egyidejűleg írásban értesíti az ellátottat és törvényes képviselőjét

- a) a vizsgálat indokáról, céljáról,
- b) a vizsgálatot lefolytató szervről,
- c) az ellátott jogairól,
- d) a vizsgálat menetéről.

5. A vizsgálat – a következő kötelező felülvizsgálat időpontjától függetlenül kezdeményezett felülvizsgálat esetének kivételével – térítésmentes. Ebben az esetben az ellátott által fizetendő vizsgálati díj összege 4000 Ft.

6. A szociális foglalkoztatási alkalmassági vizsgálatot a kezdeményezés beérkezését követő harminc napon belül kell lefolytatni.

7. A szakértői bizottság elnöke előadó szakértőt jelöl ki. Előadó szakértőnek a bizottság bármely tagja kijelölhető.

A szakértői bizottság a vizsgálatot a benyújtott egészségügyi és egyéb dokumentációk alapján, az ellátott meghallgatásával, valamint – ha a rendelkezésre álló egészségügyi és egyéb dokumentáció alapján az ellátott állapota megalapozottan nem ítéltető meg – az ellátott személyes vizsgálatával végzi.

A meghallgatást, illetve a személyes vizsgálatot

a) az intézményi elhelyezést megelőzően az ellátott lakóhelyén, tartózkodási helyén,

b) az intézményi elhelyezést követően az intézményben kell lefolytatni, kivéve, ha a személyes vizsgálatot egészségügyi szolgáltatónál kell elvégezni. Az intézményben történő meghallgatás, illetve személyes vizsgálat feltételeit – köztük a kommunikációban akadályozott ellátott számára a kommunikáció személyi és egyéb feltételeit – az intézményvezető köteles biztosítani.

8. A meghallgatásról, illetve a személyes vizsgálatról legalább nyolc munkanappal korábban írásban kell értesíteni az intézményvezetőt, aki haladéktalanul értesíti az ellátottat és törvényes képviselőjét.

Ha az ellátott nem működik közre, így különösen a vizsgálaton nem jelenik meg, a szakértői bizottság a szakvélemény kiadását mellőzi, és erről írásban tájékoztatja az intézményvezetőt.

9. A szakértői bizottság a vizsgálat eredményét szakvéleményben foglalja össze. A szakértői bizottság a szakvéleményt tagjai többségének támogató szavazatával fogadja el. Négyfős szakértői bizottságokban szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt.

10. A szakvélemény tartalmazza

a) a kiállításának helyét, időpontját, a szakértői bizottság tagjainak nevét,
b) az ellátott nevét, anyja nevét, születési helyét és idejét, valamint lakó-, illetve tartózkodási helyét,

c) az intézmény nevét, székhelyét, telephelyét és ágazati azonosítóját,

d) a vizsgálat céljának és folyamatának rövid ismertetését,

e) a szakértői vizsgálat során felhasznált dokumentumok és az elvégzett vizsgálatok megjelölését, meghallgatás, illetve személyes vizsgálat esetén annak helyszínét és időpontját,

f) az ellátott mentális, fizikai és egészségi állapotára vonatkozó lényeges megállapításokat,

g) az ellátottal összefüggő egyéb lényeges körülményeket,

h) a szakvélemény felülbírálatának lehetőségéről szóló tájékoztatást

i) a véleményt arról, hogy az ellátott szociális foglalkoztatásban történő részvételre alkalmas-e,

j) a megfelelő foglalkoztatási formát, munkaidőt, valamint a szociális foglalkoztatási felülvizsgálat időpontját, ha az ellátott szociális foglalkoztatásra alkalmas. (A soron következő felülvizsgálatra egy időpontot kell megállapítani.)

A szakvéleményben valamennyi, az egyes vizsgálatok esetén előírt tartalmi elemet fel kell tüntetni.

11. Az intézményvezető a szakvélemény alapján megtett, illetve kezdeményezett intézkedésekről tájékoztatja az ellátottat és törvényes képviselőjét.

12. Az intézményvezető a vizsgálat eredménye alapján

- a) dönt a foglalkoztatásról és a foglalkoztatási formáról,
- b) kezdeményezi a foglalkoztatási forma, illetve a munkaidő módosítását,
- c) szükség esetén gondoskodik az egyéni gondozási, illetve fejlesztési terv módosításáról.

Az intézményvezető és fenntartó az ellátott szociális foglalkoztatásáról és a foglalkoztatási formáról szóló döntése során a szakvéleményhez kötve van.

13. A szakvélemény kézhezvételét követő tizenöt napon belül az ellátott, illetve törvényes képviselője és az intézményvezető - az ok megjelölésével - 2000 forint megfizetése mellett kérheti a szakvélemény felülbírálatát.

A szakvélemény felülbírálatát

a) 2008. július 01. és 2009. június 30. között a szociál- és családpolitikáért felelős miniszter által a módszertani intézménnyé történő kijelölés során meghatározott másik módszertani intézmény szakértői bizottsága,

b) 2009. július 01. után az ORSZI illetékes regionális igazgatóságának szakértői bizottsága végzi.

A szakvélemény felülbírálatára a szakvélemény kiadására vonatkozó rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy a szakvélemény nem tartalmazza a szakvélemény felülbírálatának lehetőségéről szóló tájékoztatást.

14. Ha az intézményvezető a szakvélemény kiadásától számított egy éven belül

a) ugyanazon személlyel kapcsolatban ismételten szociális foglalkoztatási alkalmassági vizsgálatot kezdeményez,

b) ugyanazon személlyel kapcsolatban ugyanazon okból ismételten szociális foglalkoztatási felülvizsgálatot kezdeményez,

a szakértői bizottság a vizsgálatot csak akkor végzi el, ha a kezdeményezésből megállapítható, hogy az ellátott mentális, fizikai vagy egészségi állapotában lényeges változás következett be. Ellenkező esetben a szakértői bizottság a

szakvélemény kiadását mellőzi, és erről az intézményvezetőt írásban tájékoztatja.

15. A szociális foglalkoztatási felülvizsgálat időpontját a szakértői bizottság a körülményeket mérlegelve határozza meg azzal, hogy a szociális foglalkoztatási alkalmassági vizsgálat és felülvizsgálat, illetve két szociális foglalkoztatási felülvizsgálat között öt évnél több idő nem telhet el. Ha az ellátott gondozási felülvizsgálatát is el kell végezni, a szociális foglalkoztatási felülvizsgálat időpontjaként a gondozási felülvizsgálat időpontját kell meghatározni.

Ha a 2008. július 01-e előtt intézményi jogviszonyban álló és felülvizsgálatra kötelezett személy esedékes felülvizsgálatára a fenti időpontig nem került sor, akkor a következő felülvizsgálatot az esedékesség időpontját követő harmadik évben kell elvégezni.

MINTA